

του ὅτε ὁμοῦς ἔφερε τὴν χεῖρά του πλησίον τοῦ στόματός του, ἀντὶ νὰ θέσῃ τὸν ταμβάκον εἰς τὴν μύτην του, τὸν ἔρριψεν εἰς τὸ στόμα του καὶ τὸν κατέπιεν.

Ἐπτυσσε τότε ὁ ἰατρός καὶ ἐκτύπησεν ἐλαφρῶς αὐτὸν εἰς τὴν χεῖρα καὶ τοῦ εἶπε· Δὲν σοῦ ξαναδίδω πλέον ταμβάκον.

Ὁ Δαμιανὸς ἔμεινεν ἀτάραχος ὡς νήπιον, τὸ δὲ μωρὸν μειδιάμα ἐπεχύθη πάλιν ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Ἐπειτα ἐφέλλισεν·

Ὅλον τὸν ταμβάκον . . . Ὅλον τὸν ταμβάκον· πάραυτα ὁμοῦς ἔχασε τὴν σειρὰν τῆς ὀμιλίας του.

Τί θὰ κάμῃς ὅλον τὸν ταμβάκον; ἠρώτησε περαιτέρω ὁ ἰατρός.

Ἡ ἐλεεινὴ ἀνθρωπίνη μορφή δὲν ἠδύνατο ὁμοῦς νὰ τὸν ἐννοήσῃ. Ἰστατο ἀκίνητος, τὸ δὲ μωρὸν μειδιάμα ἐφαίνετο ἐπὶ τῶν χειλέων του. Ἦτο τοῦτο ἄνθρωπος; ἢ ἦτο ἀπλῶς σκιά ἀνθρώπου;

Ὁ ἰατρός ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν του, ἔπειτα ἐκτύπησεν αὐτὸν εἰς τοὺς ὤμους καὶ τὸν ἠρώτησε·

Δὲν ἔχεις σχεδιδίον τι κατὰ νοῦν;

Ἡ μορφή ἔμενεν ἀκίνητος, ἐσκαρδάμυττε δὲ μωρῶς ὡς τὰ ζῶα.

Δαμιανέ! ἐπανελάβην ὁ ἰατρός, ὅστις προσεπάθει νὰ ἐγείρῃ σπινθῆρα τινὰ τῆς σκέψεως τοῦ πάσχοντος. Δὲν κατώρθωσες νὰ ἐπινοήσῃς νέον τι;

Ὁ Δαμιανὸς ἐξηκολούθει μένων ἀκίνητος καὶ ἠλίθιος.

Ὁ ἰατρός ἔνευσε τότε εἰς τοὺς ξένους νὰ ἀναχωρήσωσιν. Ὁ ἄνθρωπος ἐξηντλήθη ὀλοτελῶς, ἔλεγεν ἀναχωρῶν. Πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν ἦτον εἰσέτι εἰς κατάστασιν νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν μονομανίαν του· ἤδη ὁμοῦς ὡς βλέπω κατέλαβεν αὐτὸν ἐντελής μωρία.

Καὶ ποία ἦτο ἡ μονομανία του αὕτη; ἠρώτησεν ὁ ξένος ἰατρός.

Ἡ σχεδιογραφία, ἡ ἀσθένεια αὕτη τοῦ ἀφῆρεσε τὸ λογικόν! ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός τοῦ φρενοκομείου.

Πῶς; ἀνέκραξεν ἡ νέα κυρία, ἥτις τότε ἀνεμνήσθη τῆς παρελθούσης ἐκείνης ἐν Τρικκάλοις ἐποχῆς. Δὲν ὀνομάζεται ὁ δυστυχὴς Δαμιανὸς Ἀναργύρου;

Μάλιστα οὕτως ὀνομάζεται, συνήθως ὁμοῦς παρὰ τῷ λαῷ εἶναι γνωστὸς ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον ὁ Σχεδιογράφος, εἶπεν ὁ ἰατρός τοῦ φρενοκομείου.

Ὁ δὲ εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον ὁ καταπληκτικὸς ἐκεῖνος δὲν ὀνομάζεται Μαστρολευθέρης Χούντας;

Μάλιστα οὕτως ὀνομάζεται.

Γνωρίζεις βλέπω ἀμφοτέρους, εἶπεν ὁ σύζυγός της.

Μάλιστα ἀπήντησε περίλυπος ἡ νέα κυρία — Ὅτε ἤμην δεκατεσσάρων ἐτῶν νέα συνητήθη μετ' αὐτῶν εἰς Τρίκαλα ἐλθόντων διὰ νὰ λάβωσι τὴν κληρονομίαν τοῦ τότε ἀποθανόντος θείου μας. Ὁ πατήρ ἐ-

πραξε πολλά ὑπὲρ αὐτῶν· οὗτοι ὁμοῦς δὲν κατώρθωσαν νὰ γίνωσι κύριοι τῶν παθῶν των, καὶ διὰ τοῦτο ἀφῆρεσεν ἀπὸ αὐτοῦ τὴν προστασίαν του. Πόσον θὰ ἐκπλαγῆ ὅταν ἀκούσῃ τὸ ἄθλιον αὐτῶν τέλος!

Ὁ Φιλοθέου ὁμοῦς δὲν ἐξεπλάγη ποσῶς, ἔταν ἤκουσεν ἀπὸ τὰ προσφιλή του τέκνα, ἐπανελθόντα ἐκ τῆς περιουσίας των, τὴν τύχην ἀμφοτέρων τῶν προστατευομένων του.

Ἦτο ἐπόμενον ὅτι θὰ καταντήτωσιν εἰς τὴν ἀξιοδάκρυτον ταύτην κατάστασιν, εἶπε συγκεκινημένος. Οὗτοι ἦσαν κατακυριευμένοι ἀπὸ τὴν ἠθικὴν ἐξαχρείωσιν τῆς ἐποχῆς ταύτης, καὶ ἀπεμάκρυναν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν εὐεργετικὴν προστασίαν τοῦ καλοθελητοῦ των. Ἦδη οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται νὰ εὐχώμεθα, παρὰ τὸ δυστυχὲς καὶ ἄθλιον αὐτῶν τέλος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα εἰς ἄλλους.

Λ.

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ

ΜΙΚΡΟΝ ΑΠΟΕΓΓΡΑΜΜΑ (*).

(Ἐκκλησίαι, κωδωνοστάσια, κώδωνες, κωδωνοκρουσῆαι ἐν Ζακύνθῳ.)

Τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν κωδωνοστασιῶν τῆς Ζακύνθου εἶναι ἀμύθητον καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἐκατὸν μὲν στόματα καὶ γλώσσας ἔχοντος, χάλκεον δὲ ἦτορ ἐν τῷ στήθει ἐμπερικλειόντος. Ἀνά πᾶν βῆμα, ἐν πάσῃ ὁδῷ ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐν τοῖς ἀγροῖς, ὅπου καὶ ἂν στρέψῃς τὸ βλέμμα, βλέπεις ἐκκλησίαν ὀρθογωνίου σχῆμα συνήθως ἔχουσαν ἄ-

(*) Τὸ ἀνωτέρω ἀποσπασμα ἐστάλη ἡμῖν ἐκ Κερκύρας τῆ 28 τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου, μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς·

«Ὅτε ποτὲ ἐγκαταλιπὼν προσαίρως τὴν Θέμιδα, κατέφυγον χείρων εἰς τοὺς φιλολογικοὺς κόλπους τῆς σεβασμίας μητρὸς Πανδώρας, μὴ ἔχων ἄλλην ἐργασίαν, ἐποικίλλον διαίχμα βελόνῃ τοὺς πέπλους αὐτῆς κατὰ μῆνα, διότι φίλη τοῦ σαρμού οὐδὲ ποτ' ἐπὶ δύο μῆνας ἐφόρεσε τὸν αὐτόν. Νῦν δ' ὅτε, ἀρπαγὴς ἐκ νέου ὑπὸ τῆς Θέμιδος, τῆς, ὡς ἡ Πενία τοῦ Λουκιανοῦ, «ἐξώδους τε καὶ εὐλαβοῦς καὶ μυρία τὰ ἀγκιστρα ἐκπεφυκῆτα ἐξ ἅπαντος τοῦ σώματος ἐχούσης,» ἀφῆκα ἀποικίλους τοὺς πέπλους ἐκείνους, ἀναγνούς ἐν ᾧρα σχολῆς τὴν πρὸς ἀπολογίαν τῆς Πανδώρας διὰ τὴν ἔλλειψιν Ποικίλων Λαλημάτων ὑπὸ τινος Ἐψελθῆ γραφεῖσιν ἐπιειπίδα, «ἐμνήσθη ἡμερῶν ἀρχαίων, ἐμελίτησα» καὶ ἀναδιψήσας ἀπίσπασα τεμάχιόν τι ἀναμνήσεως εἰδικῶν μὲν ὅλων, ἴσως δὲ καὶ τινὰ συσκευῆν ποικίλων κεκτημένων, πάντως ὁμοῦς ἐνδιαφέρων εἰς τοὺς ἔξω τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς ἐλευθέρου Ἑλλάδος Ἑλληνας, ταῦς μετὰ μεγίστης ἐπισκεψίας ἐπαινεσάντας τὰς παλαιὰς μου ἀστικὰς λεσχνησίας, διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἴσως, ὅτι περιεῖχον ἐν στολῇ ἐλαφρῇ μικρὰς τινὰς κοινωνικὰς τῆς ἐλευθέρου ἐστίας εἰδήσεις. Τὸ δὲ ῥάκος τοῦτο ἐγκλειστον τῇ δ' ἐπιστέλλω σοι, ἐξαιτούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποδοχὴν ἐν ταῖς στηλοειδέσι ἀγκάλαις τῆς ὀκτωκκλιδικῆς Πανδώρας. Ἐρῶσο.

» Σ. »

χαρι. Παναγία Μυρτιδιώτισσα, Παναγία Πικριδιώτισσα, Οδηγήτρια, Φανερωμένη, Κυρία τῶν Ἀγγέλων, Ἁγία Ἄννα, Ἀνάληψις, Ἅγιος Ἰγνάτιος, Ἅγιος Ἀλύπιος, Ἅγιος Λάζαρος, Ἁγία Τριάς, Ἅγιοι Τεσσαράκοντα, Ἅγιος Νικόλαος τῶν Γερόντων, Ἅγιος Νικόλαος τοῦ Μώλου, ἔτι δὲ καὶ Ἅγιος Νικόλαος τῆς Γαΐδουρατζοῦρας, Ἅγιος Βασίλειος Ἐπάνω καὶ Ἅγιος Βασίλειος Κάτω, κλπ. Πᾶς ἅγιος ἔχει ἐκκλησίαν, τινὲς δὲ καὶ διπλὴν καὶ τριπλὴν καὶ τετραπλὴν ἐν μόνῃ τῇ πόλει. Ὡς δ' ἂν ἐροῦντο οἱ Ζακύνθιοι μὴ παραλείψαντες τινὰ τῶν ἁγίων δυσσεβήσωσι καὶ πάθωσι ἀπ' αὐτοῦ, ἔκτισαν τὴν πασῶν εὐρυχωροτάτην ἐκκλησίαν τῶν Ἁγίων Πάντων, εἰς ἀδιάκοπον καθ' ἡμέραν ἑορτὴν τυγχάνουσιν ἕνεκα τῶν διαφόρων ἁγίων ἐφ' οἷς τιμᾶται, τῶν καταλαβόντων καὶ κτεχόντων πάσαις τὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους, μηδ' αὐτῆς τῆς ἁγίας Μελάνης ἐξαίρουμένης, ἥτις, κατέχουσα τὴν τριακοστὴν πρώτην τοῦ Δεκεμβρίου, φαίνεται πάντοτε ἔτοιμος νὰ χυθῆ ὡς ἐκ φιάλης εἰς τὸ μελανοδοχεῖον, ὑπερ ἔρχεται φέρων τὴν ἐπιούσαν ὁ Μέγας Βασίλειος, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπ' αἰῶνας κληροδοτούμενη εἰς τοὺς ταλαιπώρους ἀνθρώπους. Ἄν τὸ μυστικὸν τῆς μελάνης ἠδύνατο ν' ἀπολεσθῆ, ὡς τὸ τοῦ ὕγρου πυρός, μεταξύ τῶν ἄλλων καλῶν ἅτινα ἤθελον ἐπέλθει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἤθελες στερηθῆ βεβαίως, φίλτατε ἀναγνώστα, καὶ τὴν ἐσχάτην σου ἀτυχίαν, — νὰ μὲ ἀναγινώσκῃς. Ἐν ὕψῳ ὅμως ἡ Ὁσία Μελάνη, — διότι ὁσία καλεῖ αὐτὴν τὸ τε ἡμερολόγιον καὶ τὸ ὠρολόγιόν μου τὸ Μέγα (σημαίωσαι ὅτι μικρὸν δὲν ἔχω), — ἐν ὕψῳ λέγω ἡ Ὁσία Μελάνη ἐξακολουθεῖ ἐφορεύουσα ἀπὸ τῆς σκοπίας τῆς τριακοστῆς ἐξηκοστῆς πέμπτης ἡμέρας ἐφ' ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἔτους, θέλεις μοὶ συγχωρήσαι βεβαίως νὰ ἐκχέω ἐνίοτε μέλακιν τὴν μελαγχολίαν μου εἰς σχῆμα γραμμάτων ἀπὸ τοῦ μελανοδοχείου καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ Ἁγίου Βασιλείου.

Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Παρέλευφα ἐξαπίτηδες ν' ἀναφέρω τὸ ὄνομα τῆς ἐκκλησίας τοῦ κυρίου, τοῦ κατ' ἐξοχὴν, τοῦ ἀποκλειστικῶς ἉΓΙΟΥ ἐν Ζακύνθῳ θεωρουμένου, τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, διότι βλέπων ἐνώπιόν μου ἀπειλοῦν τὰς νεφέλας τὸ ὑψικόρυφον τῶν Ἁγίων Πάντων κωδωνοστάσιον, σπεύδω πρὸς αὐτὸ πρῶτον νὰ προσφέρω τὸ θυμῖμα τοῦ λόγου μου, λέγων ἐν γένει περὶ τῶν κωδωνῶν καὶ τῶν κωδωνοστασίων τῆς Ζακύνθου ὅ,τι καὶ εἰς αὐτὸ ἰδίως, proportions gardées, ἀρμόζει. Περὶ δὲ τοῦ προσταύτου τῆς νήσου ὀφείλω καὶ ποιῶμαι κατωτέρω ἰδιαιτέραν μνησίαν.

Τὰ κωδωνοστάσια ἐν Ζακύνθῳ εἰσὶ τὰ κυριώτατα καὶ ἀληθῶς προεξέχοντα τῶν μνησίων τῆς νήσου,

μηδ' αὐτοῦ τοῦ *Μαιτίλα* (*), μηδ' αὐτοῦ τοῦ νεωτάτου καὶ λευκοτάτου μνημείου τοῦ Σολωμοῦ ἐξαίρουμένου. Μεταξὺ δὲ πάντων τῶν κωδωνοστασίων τὸ προεξέχον κατὰ τὸ ὕψος καὶ τὴν φήμην θεωρεῖται τὸ τῶν Ἁγίων Πάντων, ἀληθὲς σέμνωμα τοῦ Ζακυνθίου λαοῦ. Διηγούνται ὅτι, θελήσαντός ποτε ἐπάρχου τινὸς Ἀγγλοῦ νὰ κρημνίσῃ τὸ κωδωνοστάσιον τοῦτο ὅπως προλάβῃ τὰ ἐκ τῶν σεισμῶν δυστυχήματα, ὁ τότε ἐπίσκοπος Γαρζώνης συνήνεσε μὲν, ἀπήτησεν ὅμως νὰ σταθῆ αὐτὸς ὑπὸ τὸ κρημνιζόμενον κωδωνοστάσιον καὶ ταφῆ ὑπὸ τὰ ἐρείπια· οὕτως ἐσώθη τὸ κωδωνοστάσιον, διαφυγὸν τέλος καὶ τοὺς καταστρέψαντας ἐσχάτως τὴν Κεφαλληνίαν σεισμούς. Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο μὲ ἀνέμνησε τὸ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ γάλλου ιστοριογράφου *Μεζεραϊ* (*Mezéray*) ἀναφερόμενον· ὁ ἀδελφὸς τοῦ *Μεζεραϊ*, ἰατρός τὸ ἐπάγγελμα, ἦν δήμαρχος τῆς πόλεως *Argentat*· θελήσαντος δὲ τοῦ διοικητοῦ νὰ κρημνίσῃ παλαιὸν τι κωδωνοστάσιον, ἐφ' οὗ ὑπῆρχε καὶ τὸ ὠρολόγιον τῆς πόλεως, ὁ δήμαρχος ἀντέστη ἐν ὀνόματι τῶν δημοτῶν μετὰ μεγίστης ζέσεως· τοῦτο ἰδὼν ὁ διοικητὴς εἶπεν αὐτῷ· «Τίς εἶσαι σύ; — Εἴμεθα, ἀπεκρίθη, τρεῖς ἀδελφοί, λάτραι τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης (ἠδύνατο νὰ προσθέσῃ καὶ τῶν κωδωνοστασίων)· ὁ πρῶτος τὰς κηρύττει (ἦτο Ἰεροκήρυξ), ὁ δεῦτερος τὰς γράφει, καὶ ἐγὼ θὰ τὰς ὑποστηρίξω μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς. Ἡ ἀφοσίωσις τοῦ δημάρχου εἶναι ἀρά γε κατωτέρα τῆς τοῦ ἐπισκόπου;

Ὅπως δὲ οὐδὲν ὑπάρχει ἐν Ζακύνθῳ πρᾶγμα ἢ μνημεῖον *σηματικώτερον* τῶν κωδωνοστασίων, οὕτω καὶ κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, οὐδεὶς ὑπάρχει ἀνθρώπος *σηματικώτερος* τῶν κωδωνοκρουστῶν. Οὐδέποτε κατώρθωτα νὰ ἐννοήσω (καὶ ἴσως ἔπταισα διότι δὲν ἐζήτησα περὶ τούτου πληροφορίας) πῶς οἱ συνάδελφοι οὗτοι τοῦ Κουασιμόδου, οἵτινες μετέρχονται ἐν ταυτῷ καὶ τοὺς νεκροθάπτας, εὐρίσκοντι πάντοτε πρόχειροι, καὶ ποῦ εὐρίσκοντι τετραπυμέντοι (συγχωρηθήτω μοι καὶ ὁ παρακείμενος καὶ τὸ

(*) *Μαίτιλας* ἐνομάζεται ὑπὸ τοῦ Ζακυνθίου λαοῦ τὸ μνημεῖον τοῦ τοσοῦτον, καὶ δικαίως, ὑπ' αὐτῶν μισουμένου ἀρμολογίου ἑπιμῆ *Μαιτλάνδου*. Τὸ μνημεῖον τοῦτο, ἐγεγῆν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ *Μαιτλάνδου* πρὸς διαίωσιν τῶν ἰδίων κατορθωμάτων (τρίτον δ' ἐν Ἑπτανήσῳ), σύγκειται ἐκ στήλης τετραγώνου ἐσηκυίας ἐπὶ βαθμίδων καὶ ἐχούσης ἐγκυκλοκαμμένον μὲν ἐπὶ τῆς κυρίας ἀπόψεως ἀνάγλυφον περιστάν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην, ἰστημένην δὲ ἀνωθεν τὴν προτομὴν τοῦ *Μαιτλάνδου*, ἐκ χαλκοῦ ἀμφότερα, ἔργα τοῦ γνωστοῦ τῆς Δανίας γλύπτου *Τερνάλδσον*. Καίτοι δὲ, ἐξωθεν τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἁγίων Πάντων, ἐπὶ τῆς εὐρείας ἰδοῦ τῆς ἀπὸ τῆς *Πλατείας τοῦ Πειπτοῦ* εἰς τὴν τοῦ *Γεωργίου* καὶ τὴν προκομαίαν ἀγούσης. Τὸ μνημεῖον τοῦτο, καίτοι ὑπὸ ἄγγλου σκοποῦ πρὸ τῆς ἐνίστασεως φυλαττόμενον, ὠσφράνθη οὐχ ἀπαξ ἐκ τοῦ πλησιοῦ τὰς ἀνθρωπίνους κακότητας· νῦν δὲ μόνου ξένου τὴν περιέρχεται καὶ τὸν οἶκτον αἰρεῖ, τοῦ δὲ Ζακυνθίου μόνου τὸν οἶκτον.

ἔφημα ἀφ' οὗ εἰς τὸν Ἀριστοφάνην συνεχωρήθη τὸ ἐκ-
 κερυκημένοι, καθ' ὅσον ἄλλως τε καὶ ὡς ἐμφαντι-
 κώτατον κρίνω αὐτὸ ἄξιον τῶν λεξικῶν), ποῦ εὐρί-
 σκοντι, λέγω, τετραπωμένοι οἱ σημαντικοὶ τῶν
 Ζακυνθίων προὔχοντες, ὥστε κατὰ πᾶσαν τῆς ἡμέ-
 ρας καὶ τῆς νυκτὸς ὥραν, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν, καὶ
 ἄνευ προειδοποιήσεως, καὶ ἐπὶ περιστάσεων ὅλως ἀ-
 προσδοκῆτων, βλέπεις αὐτοὺς ἀμφοῖν χερσὶν τῶν
 γλωσσιδίων τῶν μεγάλων κωδώνων ἔχομένους, ἢ τὸ
 σχοινίον τῶν μικρῶν ἐπιτείνοντες καὶ, μετὰ ζήλου
 σπανίου καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς μᾶλλον ζηλωτὰς τῶν
 ἑλλήνων λειτουργῶν, καταπλημμυροῦντας τὴν Ζά-
 κυνθον ἀπὸ περάτων ἕως περάτων δι' ἀλλεπαλλήλων
 κυμάτων ἤχου, πατάγου ἢ ψόφου, ἢ ὅπως ἄλλως
 θελήσῃ τις νὰ ὀνομάσῃ τὴν δυσάρεστον ἐκείνην αἴ-
 σθησιν, ἦν διὰ τοῦ αἰθέρος μεταδίδει εἰς τὰ ἀνθρώ-
 πινα ὧτα ἢ πρὸς τὰς παρειὰς τοῦ κώδωνος προπριεῖ
 τῆς γλώσσης αὐτοῦ. — Ἄν ποτε ἡ κυβέρνησις ἢ ὁμο-
 γενής τις (ἢ ἡλαδὴ πλούσιος, διότι οἱ πλούσιοι μόνοι
 εἶναι ὁμογενεῖς) ἀποφασίσῃ νὰ ἰδρῦσῃ κωφαλαλοκο-
 μεῖον, τὴν Ζάκυνθον νὰ προτιμήσῃ συμβουλευόμεν
 εἰς τὸν ἰδρυτὴν, διότι ἐκεῖ ὅπου οἱ ἀκούοντες ἐκκω-
 φοῦνται, οἱ κωφοὶ, τρυφεραίνοντο τοῦ τυμπάνου
 διὰ τῆς ἀλλεπαλλήλου ἐπιφοιτήσεως τῶν ἤχων, θέ-
 λουσιν ἀνακτήσει τὴν ἀκοήν.

Γέννησις, γάμος, θάνατος καὶ μνημόσυνον δια-
 φόρως ἕκαστον ἀναγγέλλεται ὑπὸ τῶν κωδώνων,
 διαφορῶς ἠχούντων, ὥστε ἂν εἴη ἔτι ὁ περίφημος
 Boileau καὶ ἐπεσκέπτετο τὴν ὑλήεσσαν νῆσον τοῦ
 Ὀμήρου καὶ τοῦ κλέπτου Βιργιλίου τὴν *nemorosan*,
 ἤθελε τροποποιήσῃ βεβαίως κατὰ τι τὸν ὠραῖον ἐ-
 κείνον στίχον, δι' οὗ περιγράφων τοὺς κώδωνας εἶπε:

Pour honorer les morts, elles tuent les vivants.

Διότι αἱ γλώσσαι τῶν κωδώνων τῆς Ζακύνθου οὐ
 μόνον τιμῶσι τοὺς νεκροὺς, — μηδὲ μετὰ θάνατον
 δηλαδὴ ἀφίνουσι αὐτοὺς ἡσύχους, — φρονεῦσι τοὺς
 ζῶντας, ἀλλὰ καὶ εἶναι αἱ πρῶται γλώσσαι αἱ ἀ-
 κούει τὸ γεννώμενον νήπιον, καὶ τὰς νυμφευομένας
 διδάσκουσιν ὅτι, ὅπως οἱ κώδωνες ἀποιεῖ, οὕτω καὶ
 αὐταὶ ἀναιμωτὶ δύνανται νὰ γλωσσοκοπῶσιν εἰς τὰ
 ὧτα τῶν δυσήνων συζύγων, καταφρονοῦσαι καὶ αὐτὸ
 τὸ ἑναυλον ἔτι θεῖον ῥητὸν, καθ' ὃ ἡ γυνὴ ὀφείλει
ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

Μήπως ὁμως ἀρκῶνται εἰς ταῦτα καὶ μόνα, ἰδίως
 μετὰ τὴν ἔνωσιν, οἱ κώδωνες τῆς Ζακύνθου καὶ οἱ
 κωδωνοκρουσταί; Ἄπαγε! Πόσοι γεννῶνται; πόσοι
 νυμφεύονται ἢ ἀποθνήσκουσιν; Ἡ φωνὴ ἤθελε ξη-
 ρανθῆ ἔν τῳ εὐρεῖ λάρυγγι τῶν κωδώνων ἂν περιέ-
 μενε τόσον σπανίας εὐκαιρίας. Διὰ τοῦτο ἐφευ-
 ρέθη ἔν Ζακύνθῳ νέα καὶ ὅλως καινὴ ἐφαρμογὴ τοῦ
 ἤχου πρὸς ἐκδήλωσιν διαφορῶν αἰσθημάτων καὶ νέα

χρησιμοποίησις τῶν κωδώνων, διὰ ταῦτα δὲ προ-
 τείνομεν νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἐφευρέτας βραβεῖον, *brevet d'invention sans garantie du gouvernement*.

Ἡ χαρὰ διὰ τὴν ἔλευσιν τινος ἢ διὰ τὴν ἀναχώ-
 ρησιν, ἢ διὰ τι κακὸν ἀγαλλίασις, ἀντιπολίτευσις
 κατὰ τινος ῥήτορος ἐν ὑπαίθρῳ λαλοῦντος, ἢ ἐπιθυ-
 μία νὰ ἐξεγερθῶσιν ἐννοχώτερον οἱ φιλυπνότεροι
 τῶν κατοίκων, ἢ ἀγγελία ὑπουργικῆς μεταβολῆς, ἢ
 χαρὰ διὰ τὴν ὅπως δήποτε ἀθώωσιν κατηγορουμέ-
 νου τινός, ταῦτα πάντα, — καὶ πόσων ἄλλων ἐπε-
 λαθόμεθα! — ζωηρότατα ἐκδηλοῦνται ἀπὸ τοῦ ὕ-
 ψους τῶν κωδωνοστασιῶν τῆς πόλεως ὑπὸ τῆς γλώσ-
 σης τῶν κωδώνων, βοηθουμένης καὶ ποτε ὑπὸ μα-
 σκούλων καὶ πυροβολημάτων. Ὁ Σολωμὸς βεβαίως
 θὰ ἀνεμνήσθη ἐν τῳ Ἄδῃ, ὅτε ἐν Ζακύνθῳ μετὰ
 τελετῆς ἰδρῦετο τὸ μνημεῖον αὐτοῦ, καὶ θ' ἀπήγ-
 γειλε ταπεινῇ τῆς φωνῆ εἰς τὸ οὖς τοῦ Ὀμήρου, τὸ
 μικρὸν μὲν ἐκεῖνο ἀλλ' ἀμίμημον δίστιχον,

Ἡ καμπάναις πληρωμέναις
 Ἐκαμαν ἴσαν βουρλισμέναις.

Ὁ δὲ λατῖνος ποιητὴς, εἰ ποτε ἐναυάγει τὸ πλοῖον
 αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ζακύνθου, ἤθελε πεισθῆ ἀδι-
 στάκτως περὶ τῆς ἀτελείας τῆς ἄλλως τε καὶ πλου-
 σίας περιγραφῆς τῶν καθηκόντων τοῦ κώδωνος:

Laudo deum verum, plebem voco, congrego clerum
 Defunctos ploro, fugo fulmina, festa decoro.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὁ κατοικήσας ἐν Ζακύνθῳ τοσοῦτον
 συνειθίζεται εἰς τὸν ἀδιάκοπον τῶν κωδώνων πάτα-
 γον, ὥστε οὐδὲ κἂν προσέχει, οὐδὲ κἂν αἰσθάνεται
 πλέον αὐτὸν, τότε μόνον ἐννοῶν ὅτι ἔπαθον μετα-
 βολὴν τὰ περὶ αὐτὸν ἀτμοσφαιρικὰ στρώματα, ὅ-
 ταν, κατὰ τύχην, ὁ ἤχος ἐπὶ μικρὸν παύσῃ. Μετα-
 δίδωμι τῳ ἀναγνώστῃ ὡς ἀληθέστατον ὅτι, ὅτε,
 μετὰ τὴν ἔνωσιν, ἡ Ζάκυνθος ἐπλάσθη νομὸς, οἱ κώ-
 δωνες αὐτῆς ἐσήμνον ὡς δαιμονιῶντες διότι... ὁ
 νομὸς ὀνομάσθη *πρώτης τάξεως*.

Ἐπεμείναμεν ἴσως ὑπὲρ τὸ δέον ὁμιλοῦντες περὶ
 κωδωνοκρουσιῶν· ἀλλ' ὁ ἀναγνώστης καταμετρῶν
 τὸ ὕψος τῶν κωδωνοστασιῶν καὶ τὴν σπουδαιότητα
 αὐτῶν ἐν ταῖς Ζακυνθίαις ἤθεσι, θέλει συγχωρήσῃ
 βεβαίως ἡμῖν διὰ τὴν μακρολογίαν, λυπούμενος μὲν
 ὅτι κακοτυχῶν ἐγένετο ἀναγνώστῆς, ἐλεῶν ὁμως
 καὶ ἡμᾶς τοὺς τοσοῦτον κοπιάσαντας ὅπως ἀναβῶ-
 μεν εἰς τηλικούτον ὕψος, μόνον καὶ μόνον ἵνα κατα-
 δείξωμεν αὐτῳ ἐξ ἀπόπτου ὅτι καὶ μεταξὺ τῶν εὐ-
 φρεστάτων λαῶν (τοιοῦτος δὲ βεβαίως εἶναι καὶ ὁ
 Ζακύνθιος) ἀπαντᾷ τις πολλάκις ἀλλόκοτα ἔθιμα...

Σ.